

FRICIS (FRIDRIHS) ADAMOVIĀS

(18.01.1863.-19.02.1933.)

Fricis (Fridrihs) Adamoviās dzimis 1863. gada 18. janvārī Dundagas pagasta Cirstu ciema Rīgzemēs kalpa ģimenē. Jau piecu gadu vecumā viņš pratis tekoši lasīt, tāpēc arī agri iepazinies ar gandrīz visu toreizējo latviešu literatūru un laikrakstiem, kurus abonējis viņa krusstēvs, pirmsais Dundagas pagasta vecākais Fricis Adamoviās.

Pabeidzis Dundagas draudzes skolu 1876. gadā, viņš gadu strādājis par kalpu, tad, krusstēva atbalstīts, 1878. gadā iestājies Baltijas skolotāju seminārā Rīgā, kuru beidzis 1883. gadā. Mācoties seminārā, Fricis dzīvo pie novadnieka Krišjāna Dinsberga un izmanto viņa bibliotēku.

1883.-1886. gadā mācījās Pēterburgas Skolotāju institūtā. Pēc institūta beigšanas trīspadsmīt gadus (1886-1899) F. Adamoviās bija Bauskas pilsētas skolas skolotājs. Tur viņš piedalījās vietējā sabiedriskajā dzīvē, kādu laiku vadīja Bauskas Labdarības biedrību, vaļas brīžos nodevās literārajam darbam un valodas studijām. Vasarā darbojies kā lektors skolotāju kursos Liepājā un Dundagā.

Par vairākkārtēju tikšanos ar Ļeva Tolstoja skolotāju P. Birjukovu, kurš bija izsūtīts trimdā uz Bausku, F. Adamoviās nonāca policijas uzraudzībā. Šo sarežģījumu dēļ viņš 1899. gadā Bausku atstāja un sāka strādāt Pabjaņices komercskolā Polijā. 1906. gadā atgriezies Latvijā, viņš uzsāka pedagoga gaitas V. Olava komercskolā Rīgā, kur bijis skolotājs un inspektors. 1909. gadā ieguvis komercskolu skolotāja tiesības ģeogrāfijā un politekonomijā.

Pirmā pasaules kara laikā bēglu gaitās dzīvojis Petrogradā. No 1918. gada 1920. gadam bijis Jelgavas iecirkņa tautskolu inspektors un Izglītības ministrijas Pamatskolu nodaļas vadītāja biedrs, no 1920. gada - skolotājs Rīgas 1. vidusskolā un Rīgas Skolotāju institūtā. Strādājis arī Latvijas Universitātē par Latvijas ģeogrāfijas un tās mācīšanas metodikas pasniedzēju.

19. gadsimta deviņdesmito gadu beigās Bauskā Fricis Adamoviās izdeva saturā bagātu kalendāru "Paidagoģisks kalendārs skolotājiem un vecākiem". Ir iznākuši šī kalendāra četri laidiņi. Kalendārā ir ievietoti vērā ņemami raksti par pedagoģijas vēsturi, didaktikā, psiholoģijā, par atsevišķu mācību priekšmetu mācīšanu, par mācību iestādēm, pedagoģiskiem žurnāliem u. c.

F. Adamoviās atdzejojis arī Krilova fabulas, Šekspīra drāmas, Puškina, Gētes u. c. klasiķu darbus.

Divdesmitā gadsimta divdesmitajos gados iznāca F. Adamoviāča grāmatu sērija pamatskolām "Nedzīvā daba" un "Dzīvā daba", trīsdesmito gadu sākumā – trīs grāmatas augu ģeogrāfijā: "Karstās joslas mūža meži", "Svešzemju kultūras augi", "Baudvielas, garšas vielas, techniskie augi", bet pēc viņa nāves – trīsdesmitajos gados "Dabas mācība un lauksaimniecība" trešajai un ceturtajai klasei (līdzautors Jānis Bērziņš). F. Adamoviās ir grāmatu autors skolām ģeogrāfijā un dzimtenes mācībā. Viņš ir redīgējis arī ģeogrāfijas atlantus.

Fricis Adamoviās intensīvi strādājis līdz pēdējai sava mūža dienai. K. Egle savās atmiņās raksta: „Fricis Adamoviās nomira 1933. gada 19. februārī, pēkšni, pēc tam, kad viņš, plaši atzīts un sumināts, bija nosvinējis savu 70. dzimšanas dienu, 50 rakstnieka un 45 gadu skolotāja darba atceri un kad neviens, kas



Attēls 1. *Fricis Adamoviās.*

1911. gads, Rīgā.

pazina viņa rāmo, nosvērto, jauneklīgo, možuma pilno, harmonisko personību, to nevarēja iedomāties un gaidīt”.

Izvadot F.Adamoviču pēdējā gaitā, no dzimtās puses Dundagas bija atvests īves zars, un to ielika viņam līdzī zārkā. Fricis Adamovičs apbedīts Sesavā, Jačūnu kapsētā.

Atsauces

1. Staris A. Mācību un audzināšanas darba saturs buržuāziskās Latvijas pamatskolās (1920-1940. g.). Grām.: Latvijas skolu un pedagoģijas vēstures problēmas. – Rīga: LPSR Izglītības ministrijas Pedagoģijas zinātniskās pētniecības institūts, 1976. – 140 lpp.
2. Anspaks J. Pedagoģijas idejas Latvijā. – Rīga: RaKa, 2003. – 183. lpp.
3. Gorskis M., Guseva J. Ķīmijas zināšanu elementu mācīšana Latvijas draudžu un pamatskolās (līdz 1940. g.). Grām.: Dabaszinību mācību grāmata vakar un šodien. – Bauska: Bauskas rajona Skolu valde, Pedagogu izglītības centrs, 1995. – 27.-35. lpp.
4. Vaivode E.-T. Dabaszinību skolotāja Ella Rītiņa. Grām.: Laikmets un personība. 3. sēj. – Rīga: RaKa, 2002. – 89.-95. lpp.
5. Muželovska D. Fricis Adamovičs. - http://novads.dundaga.lv/bibl/fricis_adamovics_1863 - 1933 (skat. 06.09.2014.).

2014. gada 7. septembris

Materiālu publicēšanai sagatavojis Dr. paed. Mihails Gorskis